

Grejbank og Alt Godt fra Havet

Afsluttende Rapport

Indledning

Rapporten omfatter to Grønt Guld projekter:

a) Grejbank hav-strand: indsamling og udstilling af strand dyr (no. 17272) og b) Alt godt fra Havet (no. 1727-1).

Projekt Grejbank var primært til fangstudstyr, akvarier og udstillinger, mens alt godt fra havet var mere formidling, aktiviteter for børn, og smagsprøver af ting fra strand og hav. Projekterne blev afviklet som et stort projekt, men med separate regnskaber.

En pavillon var opstillet fra midt i juni til 10. september på Dyngby Strand, neden for Dorthe Birkmose og Mogens Gissel Nielsens sommerhus, Dyngby Havvej 9, 8300 Odder. Vi er de heldige ejere af en stor matrikel som omfatter et §3 område, der strækker sig helt ned i strandkanten. Derfor var det muligt at opstille pavillon mm på egen grund og vi boede der hele sommeren og var på stranden de fleste dage. Pavillonen var udstyret og indrettet med indsamlingsgrej og akvarier, informations tavler. Desuden deltog Else Jørgensen og Keld Jørgensen, også DN Odder i etablering, pasning og afviklingen af arrangementerne. Keld Jørgensen har også sommerhus og er vores nabo.

Akvarier, plancher og billeder til at bestemme de dyr, vi og børnene fangede. Bestemmelsesduge og udstilling med tørrede havdyr, muslinger, tang, sten, osv

Arrangementer i løbet af sommeren med krabbefangst, mad på bål, krabbesuppe. Tilberedning af muslinger og krabber, tangprodukter, hyben på mange måder, så der var og blev masser af opmærksomhed om projektet.

Der var 16 forskellige slags fisk i akvarierne.

Projektet omfattede både formidlingsdelen om biodiversiteten i havet og strandens økosystemer og en særlig indsats for at få børn ud i naturen. Erfaringsmæssigt ved vi, at sommerhusgæster og især bedsteforældre med børnebørn har tid og er meget interesseret i at komme på stranden, fange og samle dyr, tang mm. Der er ingen naturbaser, naturvejledere eller andre faciliteter for publikum ved sommerhus strandene i Odder Kommune! Heller ikke i Aarhus Kommune!

Ud over den faste udstilling var der også friskfangede fisk: her makrel, hestemakrel, sild og fjæsing.

Børn og deres forældre eller bedsteforældre, gæster og turister - forbigående skulle indfanges for at opleve og blive nysgerrige på livet i vandkanten. Lege på tømmerflåden – fange havdyr og lave krabbevæddeløb og have det sjovt.

Besøgende

Snakke med små grupper var meget mere givtigt end store forsamlinger – og meget mere tidskrævende. Her er det nye naboer, som vi også legede rigtig meget med. De fleste sommerhusejere er ældre, vores sommerhus f.eks. blev erhvervet af Moster Rie, som i sin tid købte grunden i 1939. Det har været et af vores formål: at åbne op for nye naboer, yngre familier, børn - nye interesser i friluftsliv – at vise dyreliv og natur i området, som ellers er lukket område da der ikke på denne strand er et offentligt fællesareal, ej heller parkering og dermed ikke faciliteter.

Sommerhusgæster der går tur langs stranden er meget lette at "fange". Vi tror at omkring 80 % stoppede op og kikkede ind i teltet, og alle med børn brugte tid på at se på dyrene. Mange børn kom dagligt for at se hvordan det gik med tangnålens unger, eller lave krabbevædeløb. Vi snakkede med folk fra 15 forskellige lande i løbet af sommeren. Besøgende i pavillonen skønnede vi til 50-100 om dagen i skoleferien, mange flere til arrangementerne og noget mindre resten af tiden. Så totalt har der været mindst 3-4000 besøgende og muligvis flere

Alle børn fik en lup, det viste sig at være den allerbedste måde at komme i nærkontakt med ungerne på. Hold den op for øjet og barnet ved straks hvad den skal bruges til. Det var et hit og mange udtrykte stor taknemmelighed: "må vi beholde den". JA – tak til DN – alletiders virkemiddel, og så vi ved ca. samme pris som en brochure!

Krabbevæddeløbsbane

Produktionsskolens elever er klar med Væddeløbsbanen

Rusen tømmes for krabber

I vores fast forankrede ruser fangede vi dagligt ca. en spand krabber. De blev hældt over i en lav fiskekasse og placeret på gulvet i pavillonen (i skygge), så børn og voksne selv kunne tage krabber til væddeløb.

Krabbevæddeløbsbanen var en kæmpe succes, de vrimlede med børn og voksne omkring banen – alle nationaliteter hujede ” på samme sprog”!

Krabberne blev normalt kun brugt en dag inden de blev sat ud – måske til senere genfangst.

Reglerne forklares – der tælles til 3

Interessen er stor

Tømmerflåde

Odder Produktionsskole lavede den flotte krabbevædeløbsbane og den fantastiske tømmerflåde af douglas gran.

Produktionsskolens elever på vej til søsætning.

Tømmerflåden blev meget brugt- på varme dage var der trængsel

Selvfangst

Rejehove og ketcherne blev flittigt brugt af både børn og voksne. Det var så dejligt at lege med alle de skønne unger og deres familier – fuldt optaget – engageret!

Annoncerede arrangementer

Sammen med Keld og Else og nogle sommerhus naboer afholdt vi fire større arrangementer:

1. Krabbesuppe (en stor omgang var tilberedt i forvejen) – på dagen førte Anne (nabo) kniven, andre skar gulerødder, nogle passede bålsættene og alle smagte suppen!
2. friture stegte krabber og rejer
3. Musling suppe
4. Hyben og tangretter

Der kom mange mennesker på stranden og vi serverede 120 portioner krabbesuppe, store mængder af hyben og hybenblomster, lavet til hypen-shots, hybensyltetøj, hybensuppe. Der var indsamlet forskellig slags tang, som blev friturestegt i bålfadene og forinden! Der blev fanget små krabber og rejer som blev friture stegt på bålsættene. Af hensyn til sikkerheden købte vi blåmuslinger på Havnens Fiskehus (med rabat) – vi lavede muslingesuppe og serverede ca. 7 kilo som smagsprøver.

De store arrangementer tiltrak mange folk og fik stor pressedækning og var vigtige, men der var ikke tid til at snakke ret meget med gæsterne. Med små daglige grupper var det muligt at få en dialog og snakke og fortælle om problemerne i havmiljøet.

Anne havde mange hjælpere med at fange og tilberede krabbesuppen

Godt håndelag og koncentration – krabben parteres inden den koges til suppen

Krabbevædeløbsbanen blev flittigt brugt ved arrangementerne – tømmerflåden med sørøverflag!

Else og Keld har "naturplejet" - udryddet rynket rose. Lavet shots, suppe, juice, tørrede rosenblade i små tylposer.

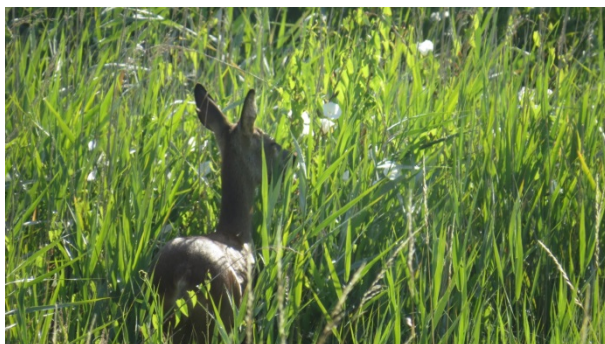
Else laver hypen produkter

Keld gør bålsættet klar

Dødt rådyr

I rørskoven lige bag pavillonen på vores grund boede et rådyr med lam, som vi så næsten dagligt, morgen og aften.

Vi havde ikke set dem i nogle dage, og det begyndte at lugte ved pavillonen. Omkring 20 meter inde i rørskoven var tagrørene nedtrampet på et område og midt på kamppladsen lå det døde rådyr, - tydeligt skambidt af hund. Keld havde forinden fundet det dræbte lam i nabohaven.

Andre biologer og jægere bekræftede at det var en hund, der havde dræbt dyret. Aarhus Stiftstidende tog vores artikel og billede og ringede Dorthe op og vi gav et længere interview. Det blev til en god og seriøs artikel, som blev læst af mange. Vi satte nedenstående opslag op ved pavillonen sammen med et "hund i snor skilt". Det gav anledning til rigtig meget snak om løse hunde på stranden og i naturen.

Dyngby Strand Juli 2017

Resultatet af løse hunde!

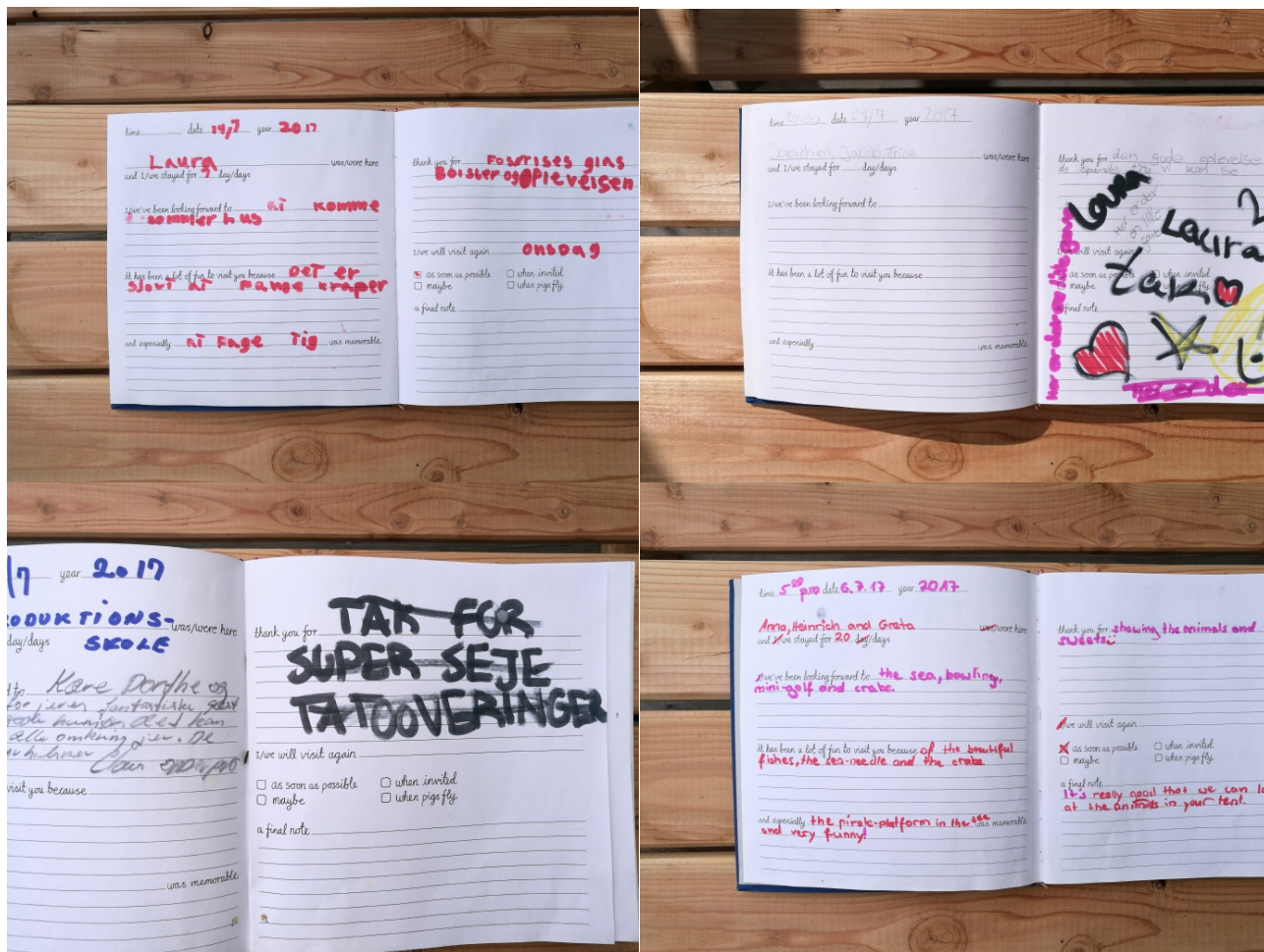
-Lammet døde også.

Tegninger

Der var tegneblokke og farver til rådighed – der blev lavet rigtig mange tegninger og malet på mange muslingeskaller.

Gæstebog

En del besøgende skrev i gæstebogen. Mange sprog – positive, syntes det var et rigtig godt initiativ – skrev at vi udfyldte manges ønsker og behov. Udtrykte håb om at vi ville gentage det hele næste sommer. Ønskerne sender vi hermed videre til politikere og andre i vores to kommuner ved Aarhusbugten.

Naturens dag ved Kysing Strand

På Naturens Dag blev Grønt Guld faciliteter og nogle aktiviteter flyttet til Miljøstyrelsens store areal ved Kysing Strand, ca. på grænsen mellem Aarhus og Odder Kommune. Ud over pavillonen fra Dyngby Strand havde vi lånt et stort partytelt, så vi kunne have de fleste aktiviteter indendørs. Som det fremgår af programmet var der mange aktører:

Naturens Dag 2017 - Kysing Strand **Tag familie og venner med på søndags-natur- tur** **SØNDAG 10. september 2017**

Programmet opdateres løbende: <http://tur.dn.dk/naturens-dag-soendag/27684>

Velkommen – byder arrangørerne og borgmester Uffe Jensen, Odder kl. 11.00
Kys Kaptajn Klo og Klap en krabbe – når I laver krabbevæddeløb
Kryb i kajakken - Kunst og musik – kunstmaler maler med børn
Naturbase med grej – akvarier med saltvandsfisk. Prøv selv at fange fra stranden eller tømmerflåden. Vandkikkert og mikroskoper. Udstilling af samlinger
Tangture og foredrag om tang. Smagsprøver - havets og strandens frugter
Krolf og Petanque. Bål og boldspil. Vikinger og vandpjask
Lækker mad og drikke – og spændende smagsprøver tilberedt af Himmel og Hav
Jægere og bueskydning m.m. Vandretur på stranden og det smukke overdrev.

Naturens Dag er Danmarks Naturfredningsforenings og Friluftsrådets mærkedag for naturoplevelser. Formålet er at åbne naturen for børn og voksne. Hvert år har et tema - i år er det "Mangfoldighed i Naturen". Stedet i år - mellem Aarhus og Odder – de to nabo kommuner ved den mangfoldige Aarhus Bugt. Kysing Strand er let tilgængelig for alle, og det er aktiviteterne også. Restaurant Himmel & Hav er åben hele dagen. Bus nr. 302 kører lige til døren.

Arrangør: Friluftsrådet Kreds Aarhus Bugt i samarbejde med diverse foreninger og andre.
Kontakt: Dorthe Birkmose / 21254286 / dortheogmogens@stofanet.dk

Dorthe Birkmose (tovholder) bød velkommen med kort tale: Kysing Strand er Naturstyrelsens skønne område, mellem Aarhus og Odder Kommune og vi har lokket familien herud for at sætte fokus på udeliv og friluftaktiviteter. Ikke kun for at ungerne kan lege med krabber eller klappe "Kaptajn Klo" – vores hummer og alt det sjove, programmet indbyder til.

Men også for at sætte fokus på Aarhusbugten, fjorde, vore indre danske farvande, fiskeri, musling-industrien, havdambrug, strandene og de naturmæssige, rekreative og økonomiske interesser ved de danske kyster.

Tror på at det er ved at vise hvad der er derude og hvordan vi fanger og samler det at kendskab og lyst til at lege videre – og blive klogere.

Herefter tale og tak ved borgmester Uffe Jensen, Odder Kommune – Odder Kommune var for første gang med på Naturens Dag og havde bevilget et tilskud på kr. 2500,-

Dorthe fortalte at "Kaptajn Klo" var købt på Havnens Fiskehus og fanget ud for stedet hvor vi står!

Erik Moes, Pernille og Frank sørgede også for musik og sang – Vi startede med sangen ”Jeg ser de bøgelyse øer”. Udsigten på stedet er Thunø og Samsø og en del af Aarhusbugten.

Frank, DN Aarhus har i forvejen malet store landskaber som børnene så skal male videre på – under vejledning. Det lykkes med de store børn, som er seriøse – nogle små børn der lavet klatmaleri, skal lokkes væk med bolsjer, lupper eller tegneblokke og tusch penne!

Ellen har fået en lup

Vi fangede krabber og makreller som Restaurant Himmel og Hav lavede til krabbesuppe, muslingesuppe og koldrøget makrel og uddelte som smagsprøver

Akvarier ved restaurant Himmel og Hav og afsluttende aktivitet.

Efter Naturens Dag er nogle akvarier opstillet udenfor Restaurant Himmel og Hav, så folk kan se de 14 forskellige slags fisk. Akvarierne vil blive fjernet, når der kommer is på vandet.

Den sidste dag i efterårsferien holdt Grønt Guld det sidste arrangement ved Himmel og Hav, hvor vi så på dyr fra stranden, havde udstilling af opskyl og selvfølgelig krabbevædeløb. Vejret var koldt og blæsende med pålandsvind.

Medieomtale

Projekterne havde meget stor medieomtale både før projektstart og til alle de større arrangementer, Odder Avis, Horsens Folkeblad, Aarhus Stiftstidende.

Der var også en artikel om det døde rådyr, og et godt indslag i TV2 om Naturens dag ved Kysing Strand

Vi var med i Blå flag brochuren og Active Kids – Visit Odder og på Odderkystens hjemmeside. Masser af flyers blev trykt og omdelt i postkasser, på opslagstavler – caféer, restauranter, Kvickly, bibliotek, højskoler. DN's hjemmesider og Facebook på marked og i Økologiens Have mm

Pressefotograf og journalist laver stor artikel med mange billeder i Horsens folkeblad

Grejbank

Grej og materialer mv opbevares i et depotrum, som Odder Kommune har stillet til rådighed for Danmarks Naturfredningsforening på Stampmøllen, Odder.

Afsluttende bemærkninger og anbefalinger

Lup, krabber og søstjerner – så er børn ”fanget” – og derigennem forældre og voksne. Give en lup, tage et barn i hånden og vise hvad der er i baljerne, akvarierne og udstillingsbakkerne. Spand, fangst net – vise hvordan man bruger grejet. Løfte et barn op på tømmerflåden, tage dem med i båden og røgte ruser for krabber.

Snakke med børn og voksne enkeltvis, når de kom forbi. Meget vigtigt og det givet et bedre resultat end store grupper og forsamlinger. Derfor nedtonede vi de større arrangementer og brugte meget mere tid end planlagt på de daglige snak med dem der var der og/eller kom forbi. De større arrangementer var gode til medieomtale, men virkningen er mere underholdning end formidling.

At arbejde i ”børnehøjde” var måden: de voksne kan bøje sig ned – de små kan ikke strække sig længere end kroppens længde. Vi viste og forklarede helt simpelt – man kan altid gå i detaljer senere.

Bland leg og læring. Krabbevædeløb er en fantastisk god mulighed til at forklare både voksne og børn noget om krebsdyr. Krabber er almindelige og de kan tåle at blive håndteret – både på land og i vandet – og så kan de forsvare sig. Goodwill og stolthed når et barn holder en krabbe for første gang.

Der var skovle, spande – bolde – legetøj! Vi havde stillet ekstra bord-bænkesæt på stranden – et stort behov og hit! Folk slog sig ned og følte sig velkommen – på vores ”ellers private strand”! Noget grej blev slidt op – heldigvis, intet forsvandt. Grejet var anbragt i en gammel flettet kiste og direkte i sandet på stranden. Mærket med et lille DN klistermærke af papir.

For os var det en daglig glæde og fornøjelse at lege med så mange ivrige, nysgerrige, glade, og dejlige børn og tilfredse voksne. Vi havde også nogle skjulte hensigter, netop at demonstrere – også for sommerhusejere - at stranden er alles eje og legeplads. Og at vi skal passe på at de bliver ved at være sådan – beskytte og benytte.

Vi havde nogle temaer vi brugte meget når vi snakkede med folk ved stranden. Det vigtigste var havmiljøet, for vi har haft ”grumset” vand i mange år. Vi viste vores akvarier hvor siderne skulle renses for grønalger hver anden dag og vi kunne også vise vores vandslanger som til tider stoppes til af alger. Vandet i akvarierne kunne kun holdes klart fordi der var anbragt adskillige store filtrerende blåmuslinger i hvert akvarie. Alle kunne forstå at det var synlige effekter på meget næringsholdigt havvand.

Havdambrug var et andet vigtigt emne som er aktuelt, og vi hørte ingen der argumenterede for flere efter vi havde snakket med dem.

Der var muslingefiskere der skrabede hver dag i hele sommeren i farvandet lige uden for Dyngby strand. Vi var ude og se på bunden med vandkikkert, og det var et meget sørgeligt syn. Det var også et godt emne at snakke om- det ødelægger bundfaunaen og ophvirvler næringsstoffer, begge dele har indflydelse på havmiljøet.

Muslingetrawler skrabes bunden med store metalnet

Tak

Vi vil gerne takke alle der har bidraget til projekterne

Odder Produktionsskole – vi fejrer søsætning med lakridspiber og is

Fiskerikontrollen for vejledning og dispensationer. Christian Nielsen "kontrollerer" fisk

Odder Kommune for bevilling til Naturens Dag.

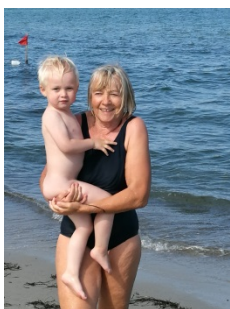
DN's hovedafdeling med vejledning, støtte og læssevis af formidlingsmaterialer – trykning af brochurer mm.

Nabo Anne for hjælp med krabbesuppen

Danmarks Naturfredningsforening, Aarhus - Pernille og Frank DN Aarhus for musik, sang og kunst

Sidst men ikke mindst Velux Fonden, som gennem programmet **Grønt Guld – aktiv i Naturen** sponsorerede vores projekt

På vegne af ansøgergruppen

Dorthe Birkmose

Mogens Gissel Nielsen

Keld Jørgensen

Else Jørgensen

Erik Moes

